

Zeldzame vogels in Nederland in 1979

Rare birds in the Netherlands in 1979

KEES (C.) J. G. SCHARRINGA & EDUARD R. OSIECK*

Dit is het vierde jaarverslag van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Het geeft een overzicht van waarnemingen uit 1979 en van nagekomen waarnemingen uit eerdere jaren van zeldzame soorten die door de commissie behandeld zijn. Bovendien zijn waarnemingen opgenomen van een achttal soorten die niet (meer) worden behandeld (cf. Scharringa & Osieck 1980).

De winter van 1979 zal vele vogelaars lang heugen door een invasie van Grote Trappen en de ongewone aantallen „Witbuikrotganzen” die in ons land verbleven. In totaal gaat het hierbij om meer dan 100 waarnemingen. Deze zijn niet afzonderlijk door de commissie behandeld. Dit leek ons niet zinvol omdat het verschijnsel op zichzelf door vele goed gedocumenteerde waarnemingen is vast komen te staan. Zoals ook al in het vorige jaarverslag is gesteld, past de commissie haar werkwijze steeds aan aan de actuele situatie hetgeen in dit geval inhield dat waarnemingen van bovengenoemde twee soorten uit winter 1979 niet werden behandeld.

In het verslagjaar 1979 werden door de CDNA c. 240 gevallen behandeld waarvan 58% werd aanvaard. In de twee voorafgaande jaren bedroegen deze percentages 64 en 72 (resp. 1977 en 1978, 242 en 169 gevallen; correctie op vorige verslag). Dit betekent dat over deze drie jaren ruim eenderde van de gevallen werd afgewezen. Als waarnemingen die zijn ingestuurd zonder beschrijving en waarnemingen die waarschijnlijk betrekking hadden op uit gevangenschap afkomstige vogels, niet worden meegeteld bedraagt het aantal afgewezen gevallen 28%. Vrijwel al deze gevallen waren naar de mening van de commissie onvoldoende beschreven om voldoende zekerheid te krijgen omtrent de determinatie. Het niet-aanvaard moet niet worden uitgelegd als twijfel aan de determinatie maar als onvoldoende overtuigingskracht van de beschrijving.

Eind 1979 zijn met de Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON) afspraken gemaakt over de uitwisseling van waar-

nemingsgegevens. SOVON is momenteel bezig met het Atlasproject voor Winter- en Trekvogels. De bedoeling van dit project is de verspreiding van alle vogelsoorten in de loop van het jaar in kaart te brengen. Dit houdt in dat voor iedere maand moet worden vastgesteld welke soorten in blokken van 5x5 km voorkomen. SOVON heeft zich bereid verklaard om alle waarnemingen van soorten die door de CDNA behandeld worden, aan de commissie door te geven. Op haar beurt stelt de CDNA alle waarnemingen beschikbaar die zij ontvangt. SOVON beslist in beginsel zelf welke waarnemingen in het project worden opgenomen omdat SOVON in een aantal gevallen mogelijk andere normen hanteert bij de beoordeling van waarnemingen dan de CDNA. Om SOVON inzicht te geven in de werkwijze van de commissie is overeengekomen dat zij op CDNA vergaderingen door een waarnemer (in de persoon van A. J. van Dijk) is vertegenwoordigd.

In 1979 vond de oprichting plaats van de Dutch Birding Association (DBA). De DBA stelt zich onder meer ten doel de uitwisseling van informatie betreffende waarnemingen van zeldzame vogels te verbeteren en de kennis omtrent identificatie van vogels te vergroten. De activiteiten van deze organisatie hebben op twee punten invloed op het werk van de commissie: (1) meer waarnemingen worden bekend en meer waarnemingen worden goed gedocumenteerd en (2) publicaties in *Dutch Birding* vestigen de aandacht op determinatiekenmerken maar ook op determinatieproblemen. Hoewel men over het ontstaan van een nieuwe organisatie in het ornithologisch circus verschillend kan denken, hebben bovenstaande ontwikkelingen een gunstige invloed op het avifaunistisch onderzoek.

Op 1 januari 1981 was de CDNA als volgt samengesteld: J. F. de Miranda (voorzitter), E. J. van IJzendoorn (secretaris), C. J. G. Scharringa (archivaris), A. B. van den Berg, H. F. van der Lee, E. R. Osieck en J. W. de Roever; J. Swaab trok zich in november 1980 terug uit de commissie en E. J. van IJzendoorn en J. W. de Roever traden in juni 1980 toe tot de commissie.

Dit verslag bevat alle waarnemingen die vóór 1 januari 1981 bij ons zijn binnengekomen en die

* Namens de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna

zijn behandeld. Men wordt verzocht waarnemingen uit 1980 vóór 15 mei 1981 aan ons in te zenden. Kaarten voor het inzenden van waarnemingen aan de CDNA kunnen besteld worden door overmaking van f 2,50 per 25 stuks (inclusief f 1,40 porto) op postgirorekening 1927605 ten name van E. R. Osieck te Laren (NH). Het inzendadres voor deze kaarten is: Trompenburg 15, 1852 CB Heiloo.

Aanvaarde waarnemingen *Accepted records*

De doelstelling en werkwijze van de commissie zijn uiteengezet in Oreef & Osieck (1977); aanvullingen en wijzigingen hierop zijn gegeven in het vorige jaarverslag (*Limosa* 53: 27—33). Bij de lijst van aanvaarde waarnemingen kan de volgende toelichting worden gegeven.

(a) Van de aanvaarde gevallen zijn de volgende gegevens opgenomen: (1) datum, data of periode; (2) plaats, bij voorkeur een gemeente of een andere bekende topografische aanduiding; (3) provincie (zie afkortingen); (4) aantal exemplaren indien meer dan één, alsmede geslacht en leeftijd indien bekend; (5) een vogel die gevangen en geringd is, is aangeduid als „ringvangst”; een vogel die dood gevonden is, is aangeduid als „vondst”; een zingende vogel is aangegeven met een „z”; (6) namen van de waarnemers: eerst de naam van de inzender (of de ontdekker indien bekend) daarna de namen van ten hoogste twee medewaarnemers in alfabetische volgorde. Indien slechts één waarnemer vermeld is (zonder de toevoeging „e.a.”) betreft het een onbevestigde waarneming (éénmanswaarneming; alleen van toepassing bij dwaalgasten). Van waarnemingen die ontleend zijn aan de literatuur is alleen de bron vermeld. Bij broedgevallen zijn meestal alleen plaats, aantal en waarnemers vermeld.

(b) Voor de wetenschappelijke naamgeving en volgorde van de soorten is de *Avifauna van Nederland* (1970) aangehouden.

(c) De getallen achter de soortnaam geven het aantal exemplaren aan van de aanvaarde gevallen in de jaren 1900—'68, 1969—'78 en 1979. Voor een nadere toelichting zij verwezen naar Scharringa & Osieck (1979).

(d) Soorten waarvan de waarnemingen niet door de commissie zijn behandeld (zie ook inleiding), zijn voorzien van een sterretje (*).

(e) De volgende afkortingen zijn gebruikt:

CNV	Club van Nederlandse Vogelkundigen
Vrs	Vogelringstation
ad	adult
juv	jeugdkleed <i>juvenile</i>
onv	onvolwassen <i>immature</i>
z	zingend <i>singing</i>
provincies <i>provinces</i> :	
D	Drenthe
F	Friesland
Gld	Gelderland
Gr	Groningen
L	Limburg
NB	Noord-Brabant
NH	Noord-Holland
O	Overijssel

U	Utrecht
ZH	Zuid-Holland
Zld	Zeeland
ZIJP	Zuidelijke IJsselmeerpolders

tijdschriften *journals*:

DB	<i>Dutch Birding</i>	Van	<i>Vanellus</i>
G	<i>Gerfaut/Giervalk</i>	Vj	<i>Vogeljaar</i>
Lim	<i>Limosa</i>	W	<i>Wielewaa</i>

IJsdruiker *Gavia immer* (51,35,5)

28 januari — 11 februari Oostvoornse Meer ZH (H. F. van der Lee, P. G. & A. Schrijvershof). Eind februari Terschelling F ad met olie, overgebracht naar Natuur Recreatiecentrum Texel en aldaar overleden in april (H. Brugge, C. S. Roselaar). 24 mei Camperduin NH ad (C. J. Camphuysen, J. E. den Ouden). 23—30 december Oostvoornse Meer ZH (P. G. Schrijvershof, DB 1: 123). 31 december Scheveningen ZH (J. Ruienaar).

Van de 40 IJsdruikers die sinds 1969 in ons land zijn aangetroffen, is bijna de helft (18) waargenomen in de jaren 1977—'79.

Geelsnaveldruiker *Gavia adamsii* (7,5,9)

3 januari — 23 februari Oostvoornse Meer ZH (C. J. Breek, A. B. van den Berg, F. G. Rozendaal). 4 januari Scheveningen ZH (G. Dumay, S. Lichtenberg, K. Mostert). 25 januari — 1 maart Brouwersdam ZH één, op 25 februari twee (A. B. van den Berg, K. J. Eigenhuis, F. G. Rozendaal). 27 januari — 20 maart IJmuiden NH (A. B. van den Berg, R. B. Geskus, A. N. Holstein). 2 februari IJmuiden NH vondst onv ♀ (J. Wattel). 17 februari Scheveningen ZH (B. Haase, L. Snellink). 24—28 februari Kornwerderzand F (J. C. Dijksterhuis, W. de Haas, M. Smit). 29 april Hinde-loopen F vondst (T. Haitjema).

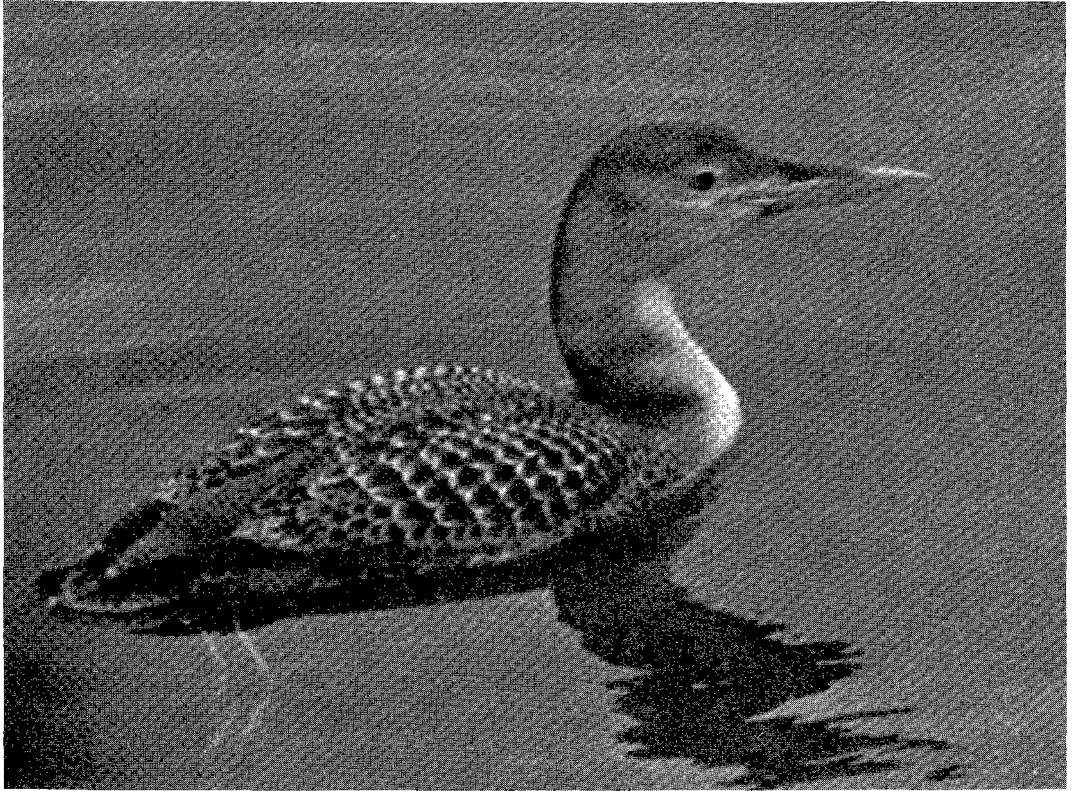
Na het grote aantal IJsdruikers in de winter 1977/'78 nu een ware invasie van Geelsnaveldruikers. Er waren slechts 13 gevallen bekend: vier waarnemingen en negen vondsten. (Zie voor het voorkomen Van IJzendoorn (1980a) en voor details van een deel van de waarnemingen Rozendaal (1980)).

In Groot-Brittannië werden in 1979 ten minste zes vogels gemeld: „the best year ever” (*Brit. Birds* 73: 493) en in Frankrijk werd de tweede waarneming bekend (*Brit. Birds* 72: 589). In België werd de eerste waarneming in de winter 1979/'80 gedaan: een vondst van een nog levende vogel op 22 december op het strand tussen Westende en Middelkerke (*Gerfaut* 70: 105—109).

Grote Pijlstormvogel *Puffinus gravis* (7,18,1)

9 november Hoek van Holland ZH vondst (R. Pop, P. de Heer, C. S. Roselaar). 1978 28 juli Texel NH (F. J. Maas). 9 augustus Camperduin NH (N. Dijkstra). 30 september Noordwijk ZH (E. van Hall).

Er zijn thans 18 gevallen: zes vondsten en twaalf waarnemingen, waaronder drie waarnemingen die betrekking hebben op twee, drie en zes exemplaren. De waarneming van 9 augustus 1978 is de eerste uit deze maand. Er waren al één juni- en één juli-waarneming

Geelnavelduiker, IJmuiden, 19 februari 1979 (J. J. H. van Geuns). *White-billed Diver*.

bekend. De overige gevallen komen uit de maanden september-november.

Sinds de toename van het waarnemen langs de kust is het aantal waarnemingen van „grote pijlstormvogels” sterk toegenomen; helaas kan slechts een deel van de waarnemingen op soort worden gebracht. Mede gezien het regelmatige voorkomen in het zuidelijk deel van de Noordzee is het waarschijnlijk dat deze soort jaarlijks voor onze kust voorkomt.

[Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris diomedea* (2,0,0)

Het niet aanvaarden van een waarneming van 9 mei 1979 was aanleiding om een eerder aanvaarde waarneming van 1 oktober 1977 (*Limosa* 52: 221) opnieuw te bezien. Ook deze waarneming komt bij nader inzien niet voor aanvaarding in aanmerking zodat dit geval dient te vervallen. In beide gevallen waren de omstandigheden zodanig dat het niet mogelijk was de vogels uitvoerig te beschrijven hetgeen voor dwaalgasten, willen ze voor aanvaarding in aanmerking komen, een vereiste is.]

Grote Zilverreiger *Egretta alba* (26,14,6)

24 juni Knardijk ZIJP (R. de Haas, H. W. Germe-raad). 3 juli Oostvaardersplassen ZIJP vier (R. van Poelgeest, F. E. de Roder). 8 september Ooypolder Gld (F. E. de Roder). 10 november Saeftinge Zld (J. A. L. van Hooije, G. van der Wiel, M. Willaert).

1978 broedgeval Oostvaardersplassen ZIJP (Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders).

Voor het vierde achtereenvolgende jaar waarnemingen uit de Zuidelijke IJsselmeerpolders, waar in 1978 een nest met vier jongen werd gevonden.

***Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta* (33,65,7)**

Broedgeval Oostvaardersplassen ZIJP (Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders). 20 mei - half september Oostvaardersplassen ZIJP vele waarnemingen die in verband staan met voornoemd broedgeval. In mei en juni enkele waarnemingen bij Almere ZIJP, die waarschijnlijk betrekking hebben op een derde vogel (A. B. van den Berg, C. Bosman, K. J. Eigenhuis).

Voorts de volgende waarnemingen buiten de IJsselmeerpolders:

4 juni Braakman Zld (*Vj* 28: 164). 22 juli — 30 september Texel NH (C. Boot, A. B. van den Berg, excursie CNV). 11—18 augustus Zoetermeer ZH (*Vj* 28: 164). 1 september Moerdijk NB (G. L. Ouweneel).

Er zijn tekenen dat deze soort zich naar het noorden uitbreidt; één jaar voor het broedgeval in Flevoland werd het broeden voor het eerst in Noord-Frankrijk vastgesteld (*Brit. Birds* 72: 590). De dichtstbijzijnde kolonies liggen in Midden-Frankrijk; in Frankrijk broeden ongeveer 2000 paar waarvan 70% in de Camargue.

Ralreiger *Ardeola ralloides* (16,7,3)

15 juni—12 juli Ankeveen NH (E. Boeve, A. B. van den Berg, K. J. Eigenhuis). 25 juni Leidschendam ZH

(K. J. Eigenhuis). 17—23 juli Deest Gld (L. M. J. & J. F. N. van den Bergh, J. de Vrieze).

Naast de genoemde waarnemingen zouden in 1979 ook op enkele andere plaatsen Ralreigers zijn gezien, maar gegevens hierover zijn helaas (nog) niet ingezonden. In Denemarken werden in 1979 de tweede en de derde waarneming van de eeuw gedaan (19 mei, 14—15 oktober; *Brit. Birds* 72: 590, 73: 574).

Koereiger *Ardeola ibis* (3,24,5)

4 mei Kampen O (J. Nap, H. van Dalen). 12 mei Wapenveld O (J. Nap, J. F. M. Bay, T. Zandbergen). 11—13 juni Texel NH (A. J. Dijkse, W. Sytsma). 15 juni Zwarte Meer O (G. J. Gerritsen). 27 juli — 30 september Markenbinnen NH (*Gruiter* 3: 83—84).

Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus* (68+, 4,5)

26 augustus Amsterdamse Bos NH drie (E. M. E. Dirks). 10—11 november Wormer- en Jisperveld NH (P. J. Rozemeijer, J. van der Geld). 19 november — 9 december Ouderkerk aan de Amstel NH (J. J. M. Andriese, A. B. van den Berg, *DB* 1: 126).

Na zeven jaar zonder Zwarte Ibissen meerdere waarnemingen, die mogelijk op dezelfde vogels betrekking hebben. In de jaren 1963—'71 werd de soort nagenoeg jaarlijks gemeld.

Amerikaanse Smient *Anas americana* (0,4,0)

13 januari Dirksland ZH ♂ (G. L. Ouweneel, J. L. Preesman, *Lim* 53: 70).

Deze waarneming heeft vrijwel zeker betrekking op de vogel die van 22 tot en met 24 december 1978 bij Scharendijke aanwezig was. Er waren slechts twee gevallen bekend: beide uit 1977.

***Witoogeend** *Aythya nyroca* (?, ?, 10)

3 januari — 28 februari Nieuwkoop ZH ♂ (P. & A. de Knijff, E. van de Burg). 27 januari Amsterdam NH ♂ (A. B. van den Berg, G. J. Orreel). 9 februari Deventer O twee (*Vj* 27: 201). 1 maart Deventer O twee (*Vj* 27: 201). 29 mei Klazienaveen Dr ♂ (J. Jukema). 10 juni Berkhout NH (*Pieper* 18: 145). 18—25 oktober Zoetermeer ZH ♂ (*Vj* 28: 53). 21 november Deventer O twee (*Vj* 28: 53).

1978 25 oktober Maasvlakte ZH (*Vj* 27: 201). 26—30 december Maarsseveen U ♀ (R. F. J. van Beusekom).

Witoogeend, Noorden, 28 februari 1979 (A. de Knijff). *Ferruginous Duck*.

Dwerggans *Anser erythropus* (41+, 38,1)

25 maart Oostelijk Flevoland ZIJP (A. B. H. Wolff).

Uit de jaren 1977—'79 zijn er thans slechts vier aanvaarde waarnemingen, tegen zes niet aanvaarde waarnemingen.

***Sneeuwgans** *Anser caerulescens* (87,84,28)

Goeree-Overflakkee ZH gehele jaar één, 4 februari twee blauwe fase (A. B. van den Berg, Ganzenwerkgroep RIN; *DB* 1: 34). 1 januari — 7 maart Goeree-Overflakkee ZH twee (Ganzenwerkgroep RIN; *DB* 1: 34). begin januari Oostelijk en Zuidelijk Flevoland ZIJP twee (*DB* 1: 34). 2 januari Koudum F (Ganzenwerkgroep RIN). 2 januari Halsteren NB vier (*Vj* 27: 103). 7—14 januari Lauwersmeer F (*Van* 32: 25). 13 januari Numansdorp ZH twee (Ganzenwerkgroep RIN). 14 januari IJzendijke Zld (E. C. L. Martein, J. A. de Zwart, R. Beijersbergen). 14 januari Biesbosch NB twee (F. & A. Hamerpagt). 15 januari Ouwkerk Zld (Ganzenwerkgroep RIN). 18 januari Woudsend F (Ganzenwerkgroep RIN). 20—22 januari Slootdorp NH (P. C. Meijer, D. Wolfskeel, M. Otter). 27 januari Castricum NH (Ganzenwerkgroep RIN). 4 februari Serooskerke Zld blauwe fase (*Vj* 27: 103). 9—26 februari Ohé en Laak L (Ganzenwerkgroep RIN). 10 februari Clinge Zld twee (Ganzenwerkgroep RIN). 7 maart Oosterbierum F (J. Jukema). 15—20 maart Zuidelijk Flevoland ZIJP blauwe fase (Ganzenwerkgroep RIN). 24 maart Hornhuizen Gr (*DB* 1: 34). 2 april Camperduin NH (N. van der Ham). 11 april Zwanenwater NH (Ganzenwerkgroep RIN). 14 april Venlo L (Ganzenwerkgroep RIN). 22—27 mei Almere ZIJP blauwe fase (A. B. van den Berg, K. J. Eigenhuis, J. van der Laan). 28 augustus Oostvaardersplassen ZIJP blauwe fase (J. Hanegraaf). 7 oktober Almere ZIJP (A. B. H. Wolff). 27 oktober Oostelijk Flevoland ZIJP (A. B. H. Wolff). 11 november IJst-Hommerts F (*Van* 33: 41). 12 november Heeg F (*Van* 33: 41). 24 november Parrega F (*Vj* 28: 276). 19 december Elahuizen F (*Van* 33: 41).

1977 4 januari Valthermond D onv vondst van een op 20 juli 1976 te Oslo geringde vogel (Vogeltrekstation).

1978 13 oktober Zuidelijk Flevoland ZIJP blauwe fase (Ganzenwerkgroep RIN). 24—28 december Noord-oostpolder O (Ganzenwerkgroep RIN).

Een record aantal waarnemingen. Het is onduidelijk waar al deze vogels vandaan komen; het is aannemelijk dat het merendeel uit gevangenschap afkomstig is (cf. *Dutch Birding* 2: 52).

***Rotgans** *Branta bernicla hrota* (47,29,103)

2 januari — 9 april Deltagebied ZH/Zld 63 waaronder 11 onv en 36 ad (Lambeck 1981); 1—30 januari Texel NH 5, 3—31 januari Scheveningen ZH 3, 12—25 februari Den Helder NH 25, 20—23 februari IJmuiden NH 4, 25 februari Onderdijk NH 3, 28 februari Molenaarsgraaf ZH, 3 maart Ooypolder Gld, 17 maart Maasvlakte ZH (*DB* 1: 38).

1978 7—30 december Reimerswaal Zld onv (Lambeck 1981). 18 december 's-Gravenzande ZH vier (*DB* 1: 38). 22—31 december Texel NH drie (*DB* 1: 38).

In totaal minstens 111 exemplaren in de winter 1978/'79 waarbij over zee langsvliegende exemplaren niet zijn meegerekend. Lambeck (1981) vermoedt dat

toen honderden „Witbuikrotganzen” in ons land hebben overwinterd. Het betreft naar alle waarschijnlijkheid vogels die normaal in Denemarken overwinteren maar door strenge vorst en sneeuwval zijn weggetrokken (merendeels naar Engeland).

***Roodhalsgans *Branta ruficollis* (81,66,30)**

1 januari Zeeuwisch-Vlaanderen Zld (Vj 28: 108). 1 januari — 20 januari Zuidelijk Flevoland ZIJP twee (A. B. van den Berg, A. B. H. Wolff, DB 1: 40). 3 januari — 6 mei Goeree-Overflakkee ZH maximum drie (Ganzenwerkgroep RIN, Lim 52: 87—90). 11 januari — 9 februari St. Philipsland Zld (Ganzenwerkgroep RIN). 15 januari Muiden NH (DB 1: 40). 25 januari Scheveningen ZH (DB 1: 40). 26 januari — 18 februari Schouwen Zld (A. B. van der Berg, DB 1: 40). 26 januari Walcheren Zld (Ganzenwerkgroep RIN). 1 februari Deventer O (Vj 28: 108). 10 februari Moerdijk NB (Vj 27: 103). 11 februari — 4 maart Axel Zld (J. van Impe, Vj 27: 156, 28: 108). eind februari Lith Gld (Ganzenwerkgroep RIN). eind februari — begin maart Alblasserwaard ZH (Ganzenwerkgroep RIN/IWRB). 24 februari Neerijnen Gld (L. M. J. van den Bergh, W. H. A. Hekking, F. J. de Vries). 1 maart Diemen NH drie (DB 1: 40). 4 maart Oosterhout NB (Vj 27: 156, 28: 108). 6 maart Amsterdam NH (Vj 27: 156). 15 maart Varik Gld (DB 1: 40). 17 maart Oudemirdum F (Ganzenwerkgroep RIN). 21 oktober Schardam NH (DB 1: 126). 27 oktober — 31 december Goeree-Overflakkee ZH maximum drie (DB 1: 126). 29 oktober — 9 november Lauwersmeer F (DB 1: 126). 9 november Anjum F twee (DB 1: 126). 20 november — 7 december Schouwen Zld maximum twee (P. L. Meiningering, H. J. M. Baptist, DB 1: 126). 10 december Veerse Meer Zld (P. L. Meiningering, H. J. M. Baptist). 15 december Ezumazijl F (Van 33: 41). 16—23 december Oostelijk Flevoland ZIJP (A. B. H. Wolff, DB 1: 126). 1978 11 november Bantpolder F twee (DB 1: 40). 16 december Sas van Gent Zld (Ganzenwerkgroep RIN). 16 december Schouwen Zld (Ganzenwerkgroep RIN).

Een record aantal; in de afgelopen twintig jaar was het maximum 13 in 1961. Aan de waarneming van drie vogels bij Diemen moet nog worden toegevoegd dat het mogelijk om ontsnapte vogels zou gaan.

Steenarend *Aquila chrysaetos* (20,10,0)

31 december 1978 — 18 april Wieringermeer NH onv (O. L. de Vries, P. C. Meijer; DB 1: 16—17).

[Witbandzearend *Haliaeetus leucoryphus* (0,1,0)]

In januari 1979 werd bij Almere ZIJP een onvolwassen zearend waargenomen die als Witbandzearend werd gedetermineerd (*Dutch Birding* 1: 10—15) en ook als zodanig is aanvaard. De determinatie van deze vogel is echter ter discussie gesteld (*Dutch Birding* 2: 128). De commissie moet zich nog beraden op dit aanleiding is om haar beslissing te herzien; dit is de reden dat deze waarneming niet in dit verslag is opgenomen.

Het eerste geval betrof een waarneming van een adulte vogel op 12 oktober 1976 bij Barneveld (*Limosa* 51: 140). Het is erg waarschijnlijk dat dit dezelfde vogel betrof die van 29 september — 10 oktober op Scharhörn, een eilandje in de monding van de Elbe,

werd waargenomen; op 10 oktober verdween de vogel in westelijke richting (*Orn. Mitt.* 29: 12). Eerder was een exemplaar in Denemarken en Schleswig-Holstein waargenomen (*Dutch Birding* 2: 6), maar deze waarnemingen zijn niet vermeld in het jaarverslag van de Deense dwaalgasten commissie over 1976 (zie *Dansk orn. Foren. Tidsskr.* 71: 140) en het ornithologisch jaarbericht van Schleswig-Holstein over 1976 (zie *Corax* 6 (3): 17). Door de Duitse commissie wordt de waarneming beschouwd als betrekking hebbende op een uit gevangenschap ontsnapte vogel (Ringleben *in litt.*; cf. Kuhk 1977, cf. van IJzendoorn 1980b).

Gezien deze ontwikkelingen is het heel goed mogelijk dat deze soort van de Nederlandse lijst zal worden afgevoerd.]

Buizerd *Buteo buteo* (27,10,0)

Een waarneming van een vogel met de kenmerken van de ondersoort *vulpinus*:

1977 7 mei Knardijk ZIJP (N. van der Ham, P. Bison).

Sinds 1969 zijn acht waarnemingen en één ringvangst bekend geworden die op deze ondersoort betrekking zouden hebben. Vóór 1969 zijn er 27 gevallen: 26 vondsten en één waarneming.

Steppenkiekendief *Circus macrourus* (16,1,1)

12 juni ♂ Almere ZIJP (P. Zwitser, F. Voorn).

Na de periode 1967—77 zonder waarnemingen nu het tweede achtereenvolgende jaar dat de soort in ons land wordt waargenomen.

Slangenarend *Circaetus gallicus* (3,8,1)

2 juni Wijdenes NH vondst (B. de Ruiter, A. L. Rebergen; DB 1: 100—101).

Naast twee vondsten (1907 en 1962/'63) zijn er zeven waarnemingen bekend uit de jaren 1968—76, die als volgt over de maanden zijn verdeeld: april één, mei twee, augustus twee, september één en oktober twee. De herkenning van Slangenarenden is beslist niet zo eenvoudig als soms wordt aangenomen (cf. Svensson 1976). Daar ten minste een deel van de waarnemingen niet vrij van twijfel is, zouden alle waarnemingen opnieuw bekeken moeten worden.

***Roodpootvalk *Falco vespertinus* (81,149,18)**

19 mei Echt L ♀ (Vj 27: 328). 17 juli Knardijk ZIJP ♂ (Vj 27: 328). 5 augustus Vlieland F (DB 1: 82). 25 augustus Maartensdijk U ♂ (R. F. J. van Beusekom, H. J. & H. S. Lichtenbeld). 28 augustus Camperduin NH ♂ (DB 1: 82). 29 augustus Santpoort NH twee (DB 1: 82). 29 augustus Alkmaar NH (DB 1: 82). 31 augustus Wassenaar ZH (DB 1: 82). 6 september Wassenaar ZH (DB 1: 82). begin september Echt L ♂ (DB 1: 82). 14 september Overveen NH onv (C. J. G. Scharringa). 22 september Maartensdijk U ♀ (R. F. J. van Beusekom, J. Kleinvinke). 23 september Den Haag ZH (DB 1: 128). 24 september Noordwijk Echt L ♂ (DB 1: 82). 8 oktober Maartensdijk U (R. F. J. van Beusekom, R. Scheek). 21 oktober Spijk Gld ♂ (L. M. J. van den Bergh, W. H. A. Hekking, A. Vink). 1 december Sprundel L (A. & W. van der Sande, C. Braat). 1978 28 oktober Echt L ♂ (Vj 27: 328).

Sinds 1976 schommelt het jaarlijks aantal waargeno-

men exemplaren tussen 12 en 18, dus er is geen sprake van een opvallende talrijkheid zoals wel werd vastgesteld in Zweden, Finland en Letland (*Brit. Birds* 73: 258, 575).

Klein Waterhoen *Porzana parva* (?, ?, 2)

7 juni Dreumel Gld roepend (L. M. J. van den Bergh, D. Beintema-Hietbrink). 17 juli Wamel Gld roepend (L. M. J. van den Bergh).

Kleinst Waterhoen *Porzana pusilla* (?, ?, 6)

1—22 juni Rossum Gld twee roepend (L. M. J. van den Bergh, F. Kuijk, A. Vink). 4 juli Makkum F drie roepend (K. Waldeck, C. J. Coldewey, K. Hermesen). 9 juli Ochten Gld roepend (L. M. J. van den Bergh).

***Grote Trap** *Otis tarda* (veel, 55, 127)

In de periode 6 januari — 4 april een groot aantal waarnemingen en 12 vangsten/vondsten die betrekking hebben op 126 vogels. Zie voor een uitvoerige beschrijving van deze invasie met een overzicht van alle waarnemingen, de Knijff (1981). Na de invasie in de winter 1969/'70 (c. 35 vogels) en een achttal waarnemingen in 1971—'72, werd in 1973—'78 slechts één waarneming bekend. De invasie van 1979 werd ook opgemerkt bij onze oosterburen terwijl in Zweden, Denemarken en Engeland enkelingen werden gezien (*Brit. Birds* 72: 277, 591, 73: 305).

De dichtstbijzijnde broedplaatsen liggen in DDR waar in 1975 de stand op 800 vogels werd geschat (Dornbusch 1978). Zeven exemplaren droegen ringen uit de DDR; het betrokken vogels die in broedmachines zijn uitgekomen uit in het wild verzamelde eieren (o.a. uit verstoorde legfels). In 1968—'75 zijn 100 jonge trappen kunstmatig uitgebroed, grootgebracht en uitgezet. Dit wordt gedaan om de jongenproductie van deze bedreigde soort te verhogen (Dornbusch 1978). De verplaatsingen in 1979 zijn ongetwijfeld door de koude en sneeuwval in december en januari in ganch gebracht.

Steppenkievit *Chettusia gregaria* (3,6,2)

12—14 april Ferwerd F (T. & A. Sevenster). 16—17 september Millingen aan de Rijn Gld (B. Nolet, W. Hagemeyer, C. van Tongeren).

Sinds 1974 is de soort vrijwel jaarlijks in ons land aangetroffen (alleen in 1977 werd de soort niet gemeld). De negen waarnemingen zijn als volgt over de maanden verdeeld: april drie, mei twee, juli twee, september twee. Vóór 1974 waren er slechts twee waarnemingen (1961 en 1968) en één vondst (1925) bekend. Ook in Groot-Brittannië is het aantal waarnemingen in de 70-er jaren toegenomen. In tegenstelling tot ons land worden Steppenkievitvten daar vrijwel uitsluitend in de herfst en winter waargenomen.

Poelruiter *Tringa stagnatilis* (19,28,3)

1—7 juli Badhoevedorp NH (S. Schoevaart, A. B. van den Berg; *DB* 1: 58). 26—27 juli Badhoevedorp NH twee (G. Axt, A. B. van den Berg; *DB* 1: 58). 22 september—22 oktober Spaarnwoude NH (E. van Huijsteeden, A. B. van den Berg; *DB* 2: 15—16).

Deze drie waarnemingen hebben mogelijk slechts op

twee vogels betrekking. Sinds het eerste geval in 1957 is de soort bijna elk jaar in ons land aangetroffen (Lutik & Wassink 1980).

Terek Ruiter *Tringa terek* (2,5,1)

2 juni Almere ZIJP (J. Bekhuis, J. Tromp).

De eerste waarneming sinds 1974. Er zijn thans zeven waarnemingen, waaronder een waarneming van twee exemplaren in augustus 1963.

Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor* (2,4,1)

4 juni Rilland-Bath Zld (*G* 69: 265; niet Ossendrecht zoals aldaar vermeld).

Er waren slechts zes gevallen (één vondst en vijf waarnemingen) bekend uit de periode 1966—'75. Deze vogel is tevens het eerste geval van deze soort in België omdat hij na verstoring de Nederlands-Belgische grens overvloog en in België neerstreek.

Kleinste Jager *Stercorarius longicaudus* (77,30,4)

24 augustus Oosterleek NH vondst onv (H. Albertsma, C. S. Roselaar). 21 september Noordwijk ZH vondst onv (J. van Dijk). 21 september Grevelingen ZH vondst onv (J. Everaers, C. S. Roselaar). 29 september Texel NH ad (excursie CNV).

1978 19 september Ameland F ad (E. V. Koopman). eind september of begin oktober Veerse Meer Zld onv (*Lim* 53: 30) moet zijn vondst onv.

Een aantal waarnemingen van juveniele vogels uit de laatste jaren zijn nog niet behandeld in afwachting van een artikel over de determinatie van juveniele jagers.

Reuzenzwartkopmeeuw *Larus ichthyaetus* (1,1,1)

21 juli Scheveningen ZH subadult (B. Haase, A. van der Niet, W. Diedrich).

Er zijn thans drie gevallen. De waarnemingen uit het IJsselmeergebied in de jaren 1974—'76 zijn als één geval gerekend.

Witvleugelstern *Chlidonia leucopterus* (38,88,12)

Broedgeval 16 juni — 2 juli Ankeveen NH ♀ gepaard met ♂ Zwarte Stern *C. niger* (*DB* 2: 17—18).

19 mei Nieuwkoop ZH (P. de Knijff, E. van der Burg). 17—19 augustus Oostvaardersdijk ZIJP ad (K. J. Eigenhuis, A. B. van den Berg, C. J. G. Scharringa). 7 september Oostvaardersdijk ZIJP ad (J. F. de Miranda, E. R. Osieck). 8 september Knardijk ZIJP ad (A. B. H. Wolff). 16 september Oostvaardersdijk ZIJP onv (E. R. Osieck, F. E. de Roder). 22 september Oostvaardersdijk ZIJP drie ad, drie onv (A. B. van den Berg, E. J. van IJzendoorn; *DB* 1: 131).

1978 25 juni Egmond aan Zee NH (J. van der Laan). 25 juli Knardijk ZIJP ad (J. van der Laan, K. J. Eigenhuis, S. van Tiel). 3 augustus Eemmeer ZIJP onv (A. Wassink, F. Niesen).

Het eerste geval van een broedende Witvleugelstern, zij het dat de vogel gepaard was met een Zwarte Stern. Het broedsel is mislukt: op 9 juli was het nest leeg en de Witvleugel werd niet meer gezien. In Zweden zijn in 1978 en 1979 ook dergelijke gemengde

broedparen vastgesteld, die evenmin succesvol waren (*Vår Fågelvärld* 40: 63). Belangwekkend in dit verband is de toename en de westwaartse uitbreiding van deze soort in Polen (*Brit. Birds* 72: 278).

Witwangstern *Chlidonias hybrida* (196,36,2)

21 mei Almere ZIJP (A. B. van den Berg, C. Bosman, K. J. Eigenhuis). 24 mei Leidschendam ZH (J. van Dijk, G. Dumay, R. de Mooij).

1978 22 juli Zuidelijk Flevoland ZIJP ad (J. van der Laan, L. Bouwens, G. Steinhaus).

In tegenstelling tot de voorgaande soort, heeft het voorkomen van de Witwangstern een onregelmatig karakter. Van de 38 Witwangsterns die in de 70-er jaren in ons land zijn vastgesteld is bijna de helft waargenomen in 1975. In de overige jaren schommelt het aantal tussen nul en zeven. De soort heeft enkele malen in ons land gebreed; voor het laatst in 1965.

Dougalls Stern *Sterna dougallii* (2,6,1)

31 mei Scheveningen ZH (G. Dumay).

Vóór 1969 waren er slechts twee gevallen bekend: één vondst (1938) en één waarneming (1962). Sindsdien zijn er zeven gevallen bekend geworden (mei—november). Sinds 1976 wordt jaarlijks een Dougalls Stern waargenomen in de Visdievenkolonie van Het Zwin, op korte afstand van de Nederlands-Belgische grens. Deze vogel was steeds gepaard met een Visdief (*Dutch Birding* 1: 59—60).

Grote Stern *Sterna sandvicensis acutiflvida* (0,1,0)

1978 23 december Veerse Meer Zld (DB 1: 60).

Het betreft hier een vondst van een geringde vogel die op 23 juni 1978 was geringde te Cape Lookout, North Carolina (VS). Voor zover bekend is dit het eerste geval van *acutiflvida* in Europa. Deze ondersoort broedt langs de oostkust van de Verenigde Staten en in het Caraïbisch gebied en overwintert van Florida zuidwaarts tot Brazilië.

Dikbekzeekoet *Uria lomvia* (3,2,1)

4—10 februari Brouwersdam ZH vondst (J. L. Bos, R. van Dalen; DB 1: 109—111).

Er waren slechts vijf vondsten bekend, de laatste uit 1974.

Zwarte Zeekoet *Cephus grylle* (13,9,6)

8 mei Camperduin NH (K. Woutersen). 11 september Scheveningen ZH (F. H. Jansen). 6 oktober Camperduin NH (C. J. Camphuysen, L. van der Veen). 19 oktober Schiermonnikoog F (S. Schoevaart, M. van den Berg). 22 december Texel NH (F. J. Maas, L. Witte). 22—29 december Brouwersdam ZH (DB 1: 132).

1978 8 september Camperduin NH (K. Woutersen). 16 november Scheveningen ZH (F. H. Jansen).

Sinds 1975 is de soort jaarlijks gemeld maar een dergelijk aantal in één jaar is niet eerder voorgekomen. In *Dutch Birding* 1: 32 worden nog een aantal waarnemingen vermeld die (nog) niet zijn ontvangen.

Oehoe *Bubo bubo* (1,1,0)

oktober 1973 — medio 1979 Den Helder NH (A. B. van den Berg; DB 1: 17—18, 61, 85).

Op 25 februari 1981 werd deze vogel ter plaatse aangeschoten gevonden; de vogel overleed enkele dagen later in een vogelasyl. Het bleek een ♂ van de ondersoort *bubo* die in Europa voorkomt (collectie Zoölogisch Museum). De herkomst van deze vogel zal wel altijd een raadsel blijven; het is niet erg waarschijnlijk dat het een wilde vogel betreft. Een eerdere waarneming was in 1961 te Losser (O).

Ruigpootuil *Aegolius funereus* (0,11,1)

7 april Cuyck NB roepend (H. de Vries).

De eerste waarneming buiten de provincie Drenthe, waar de soort sinds het begin van de 70-er jaren jaarlijks is vastgesteld en in 1977 een broedgeval werd geconstateerd. Van IJzendoorn (1979) geeft een opsomming van alle bekende waarnemingen uit Drenthe, waarvan echter een aanzienlijk deel nooit aan de CDNA is doorgegeven. Dit is natuurlijk jammer omdat nadere bijzonderheden op deze manier verloren dreigen te gaan. Dit geldt ook voor de waarneming van een roepend ♂ uit het zuidoostelijk deel van Noord-Brabant in 1977 vermeld in de *Atlas van de Nederlandse Broedvogels*.

Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* (0,0,1)

8 augustus Rilland-Bath Zld (DB 1: 113—114).

Ofschoon deze waarneming aanvaard is voor de Avifauna van Nederland heeft de CDNA/CSNA toch enig voorbehoud gemaakt. Noch in de literatuur, noch bij de leden van CDNA/CSNA met veld-ervaring van beide soorten zijn verschillen in vlieggedrag of kopprofiel bekend. Wanneer mocht blijken dat licht gekleurde varianten bij de Gierzwaluw voorkomen, zal het geval nogmaals bekeken moeten worden. Een recente publicatie van waarnemingen van een Vale Gierzwaluw in Engeland (13—21 mei 1978) wijst op een dikker en ronder kopprofiel, een iets bredere vleugel en een minder onbesuisde vlucht van de Vale Gierzwaluw in vergelijking met de Gierzwaluw (*Brit. Birds* 74: 170—178). Hierdoor wint de Nederlandse waarneming aan bewijskracht. De CSNA stelt zich op het standpunt dat bij zo'n „moeilijk” soort ondersoorten in het veld niet zijn te onderscheiden. *KHV*

Alpengierzwaluw *Apus melba* (3,5,1)

25 juli Weurt Gld (H. Hoogenboom).

De eerste waarneming sinds 1976 toen twee waarnemingen bekend werden. Ook in 1973, '74, '75 werd de soort gezien. Vóór 1973 waren slechts drie waarnemingen bekend. Deze gevallen zijn als volgt over de maanden verdeeld: april (1), mei (1), juni (1), juli (1), september (4). Op de Britse eilanden zijn er waarnemingen van half maart tot begin november met iets meer waarnemingen in april/mei en september/oktober (Sharrock & Sharrock 1976).

Bijeneter *Merops apiaster* (35,26,2)

20 mei Vlieland F (E. Soldaat). 22 mei Texel NH (L. J. Dijkse).

Scharrelaar *Coracias garrulus* (29,21,1)

12 juni Gilze-Rijen NB (C. P. G. Roestenberg, R. Borger, D. van de Kamp).

1978 25 juni Dwingelo D (L. E. J. & A. M. J. Bot).

Waarnemingen van Scharrelaars vallen merendeels in juni, hetgeen overeenkomt met de Britse eilanden (cf. Sharrock & Sharrock 1976). Sinds 1966 wordt deze soort jaarlijks in ons land vastgesteld maar het gaat meestal slechts om één waarneming (zie figuur 1).

Witruispecht *Dendrocopus leucotos*

4 maart Warmond ZH ♂ (J. Sevenster).

De tweede onbevestigde waarneming van een soort die nog niet op de Nederlandse Lijst voorkomt. De eerste waarneming was op 18 november 1972. In het algemeen geldt dat een soort pas op de Nederlandse Lijst wordt geplaatst, indien er tenminste één vondst of bevestigde waarneming (meerdere waarnemers en/of foto's) bekend is.

Grote Pieper *Anthus novaeseelandiae* (?,153,6)

24 september Texel NH twee (K. Waldeck, W. Broer). 29 september Voerendaal L (F. Hustings). 30 september Kijkduin ZH ringvangst (G. D. van Engelen, C. H. J. van Dijk, A. Conings). 9 oktober Saeftinge Zld (P. L. Meininger). 16 oktober Terschelling F (C. J. G. Scharringa).

Grote Piepers worden vooral gezien van begin september tot eind oktober met een duidelijke piek in de tweede helft van september. In de 70-er jaren zijn c. 130 Grote Piepers gemeld waarvan bijna eenderde in 1977. Ook in de 60-er jaren werden ze vrijwel jaarlijks gezien met als topjaar 1967 met ruim 100 (zie figuur 2).

Roodkeelpieper *Anthus cervinus* (12,13,1)

28 september Castricum NH ringvangst (Vrs Castricum; DB 1: 119—120).

Sinds de eerste waarneming in 1960 zijn er 26 Roodkeelpiepers vastgesteld en dit is de eerste ringvangst. De toename in waarnemingsactiviteit komt in het aantal waarnemingen niet tot uitdrukking: 60-er en 70-er jaren resp. 12 en 14.

Kleine Klapekster *Lanius minor* (12,14,1)

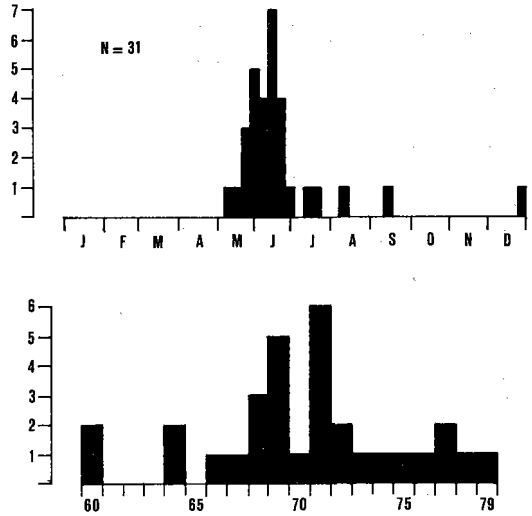
4 juni Zuidelijk Flevoland ZIJP (A. B. H. Wolff).

Sinds 1967 vrijwel jaarlijks vastgesteld maar meestal gaat het slechts om één waarneming (figuur 3).

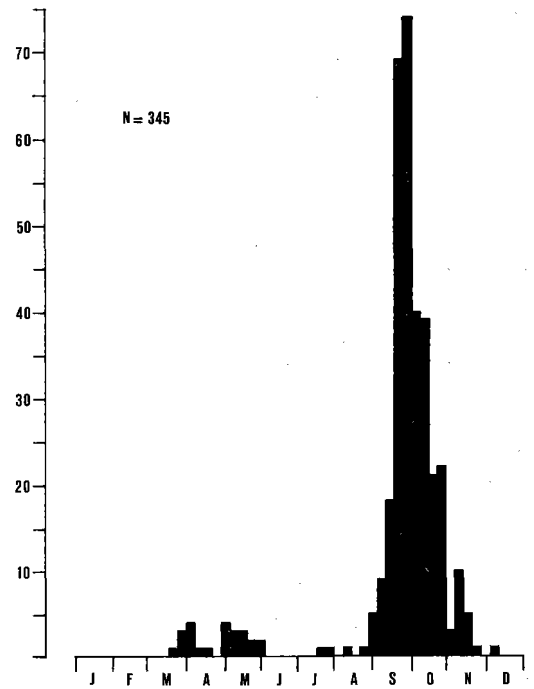
Roodkopklauwier *Lanius senator* (?,14,1)

7—14 augustus Neerbeek L ad (A. B. van den Berg, R. Foppen, P. Verbeek).

Evenals de voorgaande soort worden Roodkopklauwieren bijna elk jaar in ons land waargenomen. Opvallend is dat het aantal waarnemingen in de 60-er jaren ruim tweemaal zo hoog is als in de 70-er jaren (resp. 25 en 12) (zie figuur 4). Deze soort is een voormalige broedvogel.

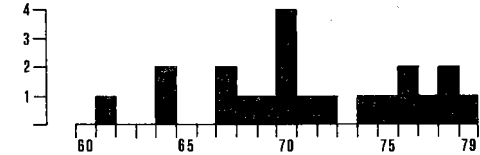
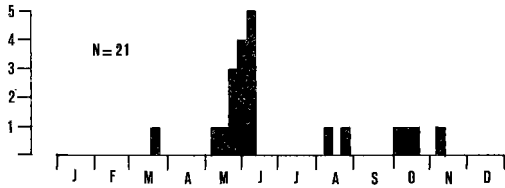
Figuur 1. Seizoenspatroon (boven) en voorkomen (onder) van Scharrelaar, 1960—'79. Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Roller *Coracias garrulus* in the Netherlands, 1960—'79

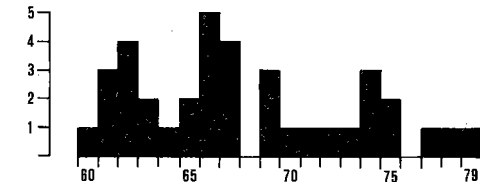
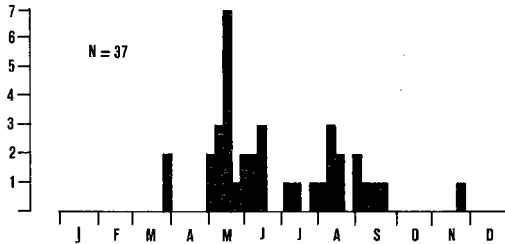
Figuur 2. Seizoenspatroon van Grote Pieper, 1960—'79. Seasonal pattern of Richard's Pipit *Anthus novaeseelandiae* in the Netherlands, 1960—'79

[Vale Lijster *Turdus obscurus* (0,2,0)

In april 1977 werd deze soort voor de tweede maal in ons land vastgesteld (*Limosa* 51: 170—172) (het eerste geval betreft een vondst in 1843). Het is de eerste voorjaarswaarneming in Europa. (In 1978 zouden er twee voorjaarswaarnemingen in Finland zijn gedaan; *Brit. Birds* 71: 585).

Figuur 3. Seizoenspatroon (boven) en voorkomen (onder) van Kleine Klapekster, 1960—'79. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Lesser Grey Shrike Lanius minor in the Netherlands, 1960—'79*

Figuur 4. Seizoenspatroon (boven) en voorkomen (onder) van Roodkopklauwier, 1960—'79. *Seasonal pattern (upper) and annual pattern (lower) of Woodchat Shrike Lanius senator in the Netherlands, 1960—'79*

Neijts (*in litt.*) heeft ons erop attent gemaakt dat bovenstaande waarneming heel goed op uit gevangenschap ontsnapte vogels betrekking zou kunnen hebben. In 1976 werd deze soort bij diverse vogelhandelaars in Eindhoven (en waarschijnlijk ook elders) opmerkelijk veel aangeboden. Oreel (1980) voegt hieraan toe dat de waarnemingsplaats, Het Amsterdamse Bos, niet ver af is van Schiphol waar regelmatig zendingen vogels aankomen. Het is de vraag of het bovenstaande voldoende reden is om deze waarneming te beschouwen als betrekking hebbende op uit gevangenschap ontsnapte vogels.]

Blauwborst *Cyanosylvia svecica svecica* (?, ?, 1)
14 mei Terschelling F z (C. J. G. Scharringa).

De roodgesterde vorm van de Blauwborst, waarvan alleen de adulte ♂♂ herkenbaar zijn, is sinds 1973

jaarlijks waargenomen en is in het voorjaar waarschijnlijk doortrekker in klein aantal.

Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* (1,6,1)
Half mei — 3 juni Vlieland F z (A. B. van den Berg, Q. L. Slings; DB 1: 22—23).

Het derde achtereenvolgende jaar dat deze soort zingend is aangetroffen. Deze nachtegaal, waarvan de dichtstbijzijnde broedplaatsen in Noord-Duitsland liggen, heeft zijn broedareal in Duitsland en Scandinavië de laatste tientallen jaren sterk uitgebreid en dit gaat nog steeds door.

***Cettis Zanger** *Cettia cetti* (1,151,7)
28 december 1978 — 4 februari Groede Zld z (W 45: 247). 3 juni IJsselmonde ZH z (H. F. van der Lee). 14 juni Werkendam NB z (G. den Uil, R. van Kalmt-hout). 8 juli—4 augustus Axel Zld z (W. van Laere). 28 juli Sas van Gent Zld (Vj 28: 221). 18 november Sas van Gent Zld (Vj 28: 221). 25 november IJsselmonde ZH twee z (P. G. Schrijvershof). 19 december Tienhoven U z (R. F. J. van Beusekom).

De vrees dat de soort na de strenge winter van 1978/'79 wel nagenoeg uit ons land verdwenen zou zijn is gelukkig niet bewaarheid: het aantal waarnemingen ligt in dezelfde orde van grootte als in 1978. Wel lijkt er sprake van enige achteruitgang na de winter 1977/'78. Opvallend is voorts dat er dit jaar voor het eerste sinds enkele jaren geen ringvangsten zijn gemeld in de nazomer en herfst.

Waterrietzanger *Acrocephalus paludicola* (?, 56, 4)
4 augustus Almere ZIJP (K. J. Eigenhuis, C. A. W. Bosman, G. Steinhaus). 25 augustus Tjeukemeer F ringvangst (K. Koopman). ? september Dodewaard Gld twee (R. G. Bijlsma).

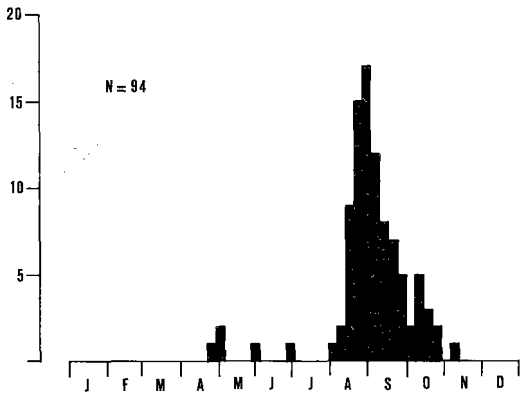
Het aantal is de laatste jaren sterk afgenomen: 1970—'74 36 1975—'79 nog slechts 15! Dit zal in verband staan met de achteruitgang van deze soort in Oost-Europa.

Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* (2,0,3)
12 juni — 12 juli Vlagtwedde Gr z (L. E. J. Bot). 8 juli Avenhorn NH ringvangst (H. E. Fabritius, B. A. F. Muusers). 2 september Oostvaardersdijk ZIJP ringvangst (E. R. Osieck, M. J. Verdonk; Lim 54).

Na twee waarnemingen in de 60-er jaren nu een waarneming van een zingend exemplaar en twee ringvangsten. Deze soort heeft zich de laatste tijd in Frankrijk naar het noorden uitgebreid en de laatste jaren zijn er diverse waarnemingen in Wallonië (België) gedaan.

Sperwergrasmus *Sylvia nisoria* (20,75,3)
30 augustus Texel NH onv (E. Boerma, A. B. van den Berg, K. J. Eigenhuis). 1 september Katwijk ZH onv (G. Steinhaus, K. J. Eigenhuis, H. ter Haar). 8 september Wageningen Gld onv (R. G. Bijlsma).

In de 70-er jaren zijn er tweemaal zoveel Sperwergrasmussen in ons land aangetroffen dan in de 60-er jaren (resp. 60 en 30 waarvan 15 in 1969). Deze toename komt geheel voor rekening van de ringvangsten: het

Figuur 5. Seizoenspatroon van Sperwergrasmus, 1960—'79. *Seasonal pattern of Barred Warbler Sylvia nisoria in the Netherlands, 1960—'79*

aantal waarnemingen is vrijwel gelijk in beide tijdvakken. De meeste waarnemingen en vangsten vallen in september/oktober met een duidelijk hoogtepunt in de tweede helft van september (zie figuur 5).

Grauwe Fitis *Phylloscopus trochiloides* (7,7,2)

11 augustus Castricum NH ringvangst (Vrs Castricum; DB 1: 85—86). 22 september Ameland F ringvangst (A. Veenstra).

Ruim de helft van de gevallen komt uit de periode eind augustus-oktober; de overige zijn verspreid over de rest van het jaar.

Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus* (65,40,6)

25 september Terschelling F ringvangst (J. Jukema). 9 oktober Schiermonnikoog F ringvangst (J. van der Straaten). 11 oktober Leiden ZH (K. J. Eigenhuis, J. Swaab). 12 oktober Schiphol NH (J. L. Verhoeven). 16 oktober Terschelling F (C. J. G. Scharringa). 8 december Castricum NH (P. Zwitter).

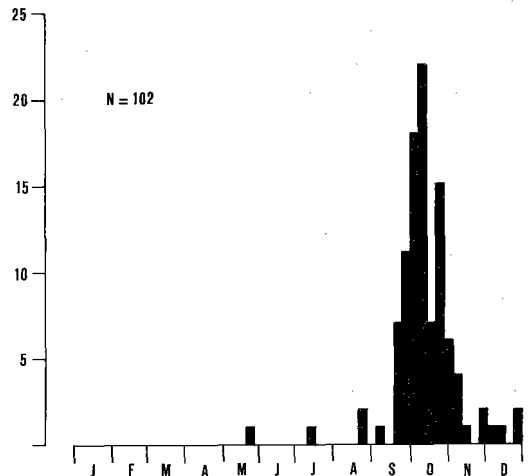
1968 2 november Valkeveen NH ringvangst (J. van der Geld, K. Visser).

Sinds 1970 zijn er 44 Bladkoninkjes gemeld, variërend van één tot acht per jaar. In 1960-'69 waren dit er c. 60 waarvan ruim de helft in 1967. Het voorkomen is vrijwel geheel beperkt tot eind september — begin november (zie figuur 6).

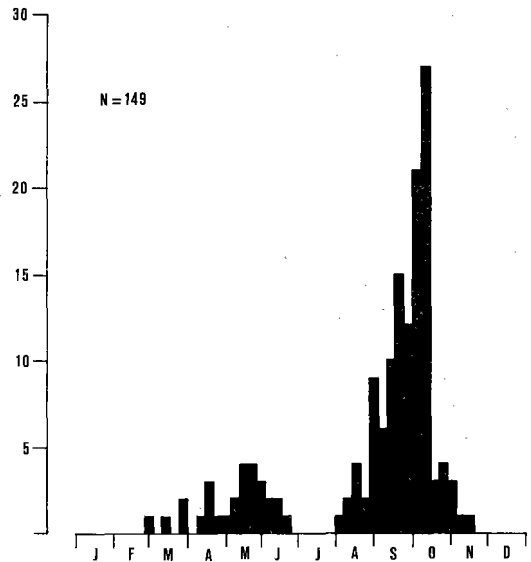
***Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* (? ,72,9)

20 mei Olst O (G. Groot Koerkamp, P. Smit). 23 mei Texel NH (L. J. Dijkssen). 2 augustus Terschelling Fr (Vj 28: 109). 7—9 september Ede Gld (R. G. Bijlsma). 17 september Vlieland F ringvangst (K. Terpstra). 2 oktober Terschelling F ringvangst (J. Jukema). 6 oktober Vlieland F ringvangst (K. Terpstra). 7 oktober Scheveningen ZH (Vj 28: 109). 13 oktober Camperduin NH (Vj 28: 109).

Het aantal schommelt sinds 1960 van 1 tot 14 per jaar. In de 70-er jaren werden ongeveer evenveel exemplaren gezien als in de 60-er jaren (resp. 74 en 76). De beste tijd voor Kleine Vliegenvangers is de eerste helft van

Figuur 6. Seizoenspatroon van Bladkoninkje, 1960—'79. *Seasonal pattern of Yellow-browed Warbler Phylloscopus inornatus in the Netherlands, 1960—'79*

Figuur 7. Seizoenspatroon van Kleine Vliegenvanger, 1960—'79. *Seasonal pattern of Red-breasted Flycatcher Ficedula parva in the Netherlands, 1960—'79*

oktober en er is ook een duidelijk voorjaarsvoorkomen (figuur 7).

Bosgors *Emberiza rustica* (6,?,0)

1976 30 september Kennemerduinen NH ringvangst onv ♂ (Vrs Cornelis van Lennepe).

Een revisie over het voorkomen van deze soort in ons land verschijnt binnenkort in dit tijdschrift.

Dwerggors *Emberiza pusilla* (22,?,1)

17 oktober Terschelling F (C. J. G. Scharringa).

Uit de jaren 1976—'79 zijn thans zes gevallen bekend:

twee waarnemingen en vier ringvangsten. Uit de jaren 1969—75 zijn 14 gevallen bekend, waaronder waarnemingen van twaalf en vijf exemplaren. De gevallen uit deze jaren zijn niet beoordeeld en hebben waarschijnlijk ten dele niet betrekking op deze soort. Gezien het aantal ringvangsten en vondsten sinds 1960 kan worden gesteld dat de soort vermoedelijk veel meer doortrekt dan algemeen wordt aangenomen, zeker als men bedenkt dat de soort een weinig opvallende levenswijze heeft.

Goudvink *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* (?, ?, 1)
29 oktober Schiermonnikoog F ringvangst ♂ (E. Nieboer, T. van der Have, M. J. Verdonk).

[Witbandkruisbek *Loxia leucoptera* (5, 2, 0)

In totaal zijn er acht waarnemingen van deze soort gemeld maar geen van deze zijn naar het oordeel van de Commissie voldoende beschreven voor aanvaarding. Waarnemingen van dwaalgasten behoren uitvoerig beschreven te zijn om voor aanvaarding in aanmerking te komen (cf. Oreel & Osieck 1977). Determinatie van Witbandkruisbekken is overigens minder eenvoudig dan het lijkt omdat ook Kruisbekken een lichte vügelstreep kunnen hebben (van den Berg & Blankert 1980).]

Roodmus *Carpodacus erythrinus* (3, 9, 1)
5 juni Rottumeroog Gr z (J. van Dijk, T. Zandbergen).

Sinds 1974 zijn er nu vier voorjaarswaarnemingen (alle van de Waddeneilanden), die mogelijk in verband staan met de uitbreiding van deze soort in DDR en Zweden.

Rose Spreeuw *Sturnus roseus* (7, 7, 1)
4—7 juni Voorne ZH vondst (W. A. van Hoekel).

Het merendeel van de waarnemingen valt in juni—augustus hetgeen een aanwijzing is dat de meeste op wilde vogels betrekking hebben (uit gevangenschap afkomstige vogels kunnen we in alle maanden van het jaar verwachten).

***Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* (?, ?, 5)
1 januari Slenaken L (Vj 28: 109). 3 januari Amsterdam NH (H. Jansen). 19 augustus Markenbinnen NH (Grutter 3: 104). 23 oktober Badhoevedorp NH (B. Hoogendoorn). 21—22 november Deventer O (Vj 28: 109).
1978 1 mei Nijmegen Gld (N. Edeling).

Niet aanvaarde waarnemingen
Records not accepted

In de onderstaande lijst zijn alle waarnemingen opgenomen die om één van de volgende redenen niet zijn aanvaard:
— de waarneming werd ingestuurd zonder beschrijving (*) en is derhalve niet behandeld;
— de waarneming was onvoldoende gedocumenteerd; dat wil zeggen de commissie kon niet met ze-

kerheid uit de beschrijving opmaken dat het de aangeduide soort betrof;
— de waarneming had waarschijnlijk betrekking op een andere soort;
— de waarneming had met grote stelligheid betrekking op (een) uit gevangenschap ontsnapte vogel(s).
Van de waarnemingen is alleen de datum vermeld. Soorten die niet op de Nederlandse Lijst voorkomen, zijn aangeduid met hun wetenschappelijke naam.

IJsdruiker 17 februari
Kuhls Pijlstormvogel 9 mei
Pelecanus crispus 6 maart
Zwarte Ibis 19 juni
Witoegeend 2 juli (broedgeval)
Bucephala islandicus 27 januari
Polysticta stelleri 28 februari, 8 juni
Kolgans, ondersoort *flavirostris* 27 januari
Dwerggans 1 januari, 4 januari*, 20 januari, 21—27 januari*
Bastaardarend 15 april
Schreeuwarend 24 mei
Steppenkiekendief 11 februari
Klein Waterhoen 30 mei
Fulica cristata 28 december — 13 januari 1980
Kleine Trap 7 maart, 1 juli, 7 juli
Kleine Goudplevier 31 maart
Poelsnip maart*, 10 maart, 10 april, 16 augustus, 29 september, 10 oktober, 24 oktober, 27 oktober
Dunbekwulp 18 oktober
Poelruiter 23 mei, 9 september
Amerikaanse/Siberische Gestreepte Strandloper 29 september
Siberische Gestreepte Strandloper 4 augustus
Kleine Burgemeester 16 april, 17 november, 31 december
Reuzenzwartkopmeeuw 13 november
Larus delawarensis 27 december
Kuifkoekoek 5 en 6 september
Dwergooruil 6 april
Sneeuwuil januari, 9 januari
Dougalls Stern 18 april
Scharrelaar maart*, 2 juni*, 3 juni
Calandrella rufescens 30 augustus
Grote Pieper 13 april, september*, oktober*
Roodkeelpieper 30 september
Naumanns Lijster 21 december
Siberische Lijster 1 januari
Goudlijster 7—11 januari, 2 december
Waterrietzanger 27 juli, 27 oktober
Orpheusspotvogel 7, 8 augustus
Sperwergasmus 2 september
Grauwe Fitis 30 augustus
Bladkoninkje november
Parus cyanus 15 januari
Taigaboombkruiper 11 januari, 21 januari, 27 januari, 8 september, 13 oktober, 20 oktober
Cirlgors 12 oktober
Zwartkopgors 12 juni
Bosgors 8 september, 3 november
Passerina cyanea 9 juni
Witstuitbarmsijs 25 oktober
Roodmus 4 mei
Witbandkruisbek 9 september, september, oktober*, oktober, 11 november, 27 november*, 29 november, 2 december*

Mniotilta varia 27 februari
Rose Spreeuw 31 juli, 3—16 augustus*

1978

Ijsduiker 12 december (twee waarnemingen)
Grote Pijlstormvogel 18 november
Bonapartes Strandloper 28 november
Kleinste Jager 1 september, 4 september, 17 september, 24 september, 29 september
Grauwe Fitis 1—18 december

1977

Kuhls Pijlstormvogel 1 oktober
Noordelijke Grijsze Snip 24 september

Summary

This annual report of the Dutch rarities committee lists records of rare birds in the Netherlands in 1979 together with some older ones. Species marked with an asterisk in the list of accepted records have not been considered by the committee. The three numbers in brackets after each species' name refer respectively to the total of birds for 1900—'68, the total for 1969—'78 and the total for 1979.

Unusual numbers of *Branta bernicla hrota* and an influx of *Otis tarda* were noted in the winter of 1979 together with a good number of *Gavia adamsii*. After the breeding of *Egretta alba* in Oostvaardersplassen in 1978, *E. garzetta* bred successfully in the same area in 1979. A mixed pair of *Chlidonias leucopterus* x *C. niger* was found breeding, as in Sweden in 1978 and 1979 (cf. increase and expansion in Poland). Other interesting records include *Tringa terek* (8th), *Larus ichthyaetus* (3rd), *Sterna sandvicensis acuflavida* (ringed bird found dead), *Bubo bubo* (2nd; escape?), *Apus pallidus* (1st), *Hippolais polyglotta*.

Translation of words used in the listing of records: ringvangst = trapped, vondst = found dead, roepend = calling, één = one, twee = two, drie = three, vier = four (see also list of abbreviations).

Literatuur

VAN DEN BERG, A. B. & BLANKERT, J. J. 1980. Cross-bills *Loxia curvirostra* with prominent double wing-bar. Dutch Birding 2: 33—35.

- DORNBUSCH, M. 1978. Die Hege der Grosstrappe (*Otis tarda* L., 1758) in der Deutschen Demokratischen Republik. Arch. Naturschutz Landschaftsforsch. 18: 43—44.
- VAN IJZENDOORN, E. J. 1979. Ruigpootuilen *Aegolius funereus* in Drenthe, Nederland sinds 1971. Dutch Birding 1: 62—65.
- 1980a. Voorkomen van Geelsnavelduiker *Gavia adamsii* in Nederland. Dutch Birding 1: 90—93.
- 1980b. Over Witbandzeearend *Haliaeetus leucorophus* bij Barneveld in 1976. Dutch Birding 2: 6—7.
- DE KNIJFF, P. 1981. Het voorkomen van de Grote Trap (*Otis tarda*) in Nederland gedurende de winter 1978/1979. Vogeljaar 29: 1—8.
- KUHK, R. 1977. War der Bindenseeadler auf Scharhörn ein Wildvogel? Orn. Mitt. 29: 122.
- LAMBECK, R. H. D. 1981. Witbuikrotganzen *Branta bernicla hrota* in het Deltagebied tijdens de winter 1978/'79. Limosa 54.
- LUTTIK, R. & WASSINK, A. 1980. Voorkomen van Poelruiter *Tringa stagnatilis* in Nederland. Dutch Birding 2: 13—14.
- OREEL, G. J. 1980. On origin of Eye-browed Thrushes in Het Amsterdamse Bos in April 1977. Dutch Birding 2: 71.
- & OSIECK, E. R. 1977. Commissie voor de Nederlandse Avifauna: taak en werkwijze CDNA en CSNA. Limosa 50: 137—144.
- ROZENDAAL, F. G. 1980. Influx van Geelsnavelduikers *Gavia adamsii* in 1979. Dutch Birding 1: 3—9. (1979; tweede herziene druk 1980).
- SCHARRINGA, C. J. G. & OSIECK, E. R. 1979. Zeldzame vogels in Nederland in 1977. Limosa 52: 217—232.
- 1980. Zeldzame vogels in Nederland 1978. Limosa 53: 27—33.
- SHARROCK, J. T. R. & SHARROCK, E. M. 1976. Rare birds in Britain and Ireland. Poyser, Berkhamsted.
- SVENSSON, L. 1976. Problemet att skilja ljus Dvärgörn *Hieraeetus pennatus* och Ormörn *Circaetus gallicus* från ljura vråkar *Buteo/Pernis*. Vår Fågelvärld 35: 217—234.

C. J. G. Scharringa, Trompenburg 15, 1852 CB Heiloo

E. R. Osieck, Steffenshein 20, 1251 ZE Laren (NH)

Ontvangen en aanvaard voor opname 26 maart 1981